

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Uuenduslike ja suure kasvupotentsiaaliga ettevõtete edendamine“**(omaalgatuslik arvamus)**

(2017/C 075/02)

Raportöör: **Antonio GARCÍA DEL RIEGO**

Täiskogu otsus	21.1.2016
Õiguslik alus	kodukorra artikli 29 lõige 2 omaalgatuslik arvamus
Vastutav seksioon	majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse seksioon
Vastuvõtmine seksioonis	29.11.2016
Vastuvõtmine täiskogus	14.12.2016
Täiskogu istungjärk nr	521
Hääletuse tulemus	220/1/8
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Komitee julgustab komisjoni jätkama jõupingutusi selliste poliitiliste ettepanekute väljatöötamiseks, mille eesmärk on edendada uuenduslike ja suure kasvupotentsiaaliga ettevõtete loomist, ning soovitab, et neid algatuse viiks ellu, juhiks ja koordineeriks üks üksus, mis vastutab hindamise, järelevalve ja sünergiate saavutamise eest uuenduslikes poliitikates, mida viivad ellu eri peadirektoraadid. Need poliitilised ettepanekud peaksid tugevdama ühtset turgu, tugevdama klastreid ja ökosüsteeme, milles luuakse uuenduslikke idufirmasid, arendama Euroopa kapitaliturgude omakapitali komponenti, edendama tuleviku töökohti käsitlevat akadeemilist tegevuskava ning viima miinimumini uue ettevõtluse algatamisega kaasnevad kulud ja bürokraatia.

1.1.1. Komisjon peaks jätkama oma tööd olemasolevate ühtse turu eeskirjade jõustamisel: pikaajalised ühtlustusprojektid, nagu näiteks raamatupidamis- ja maksejõuetusstandardid ning akadeemilise ja kutse kvalifikatsiooni automaatne tunnustamine, digitaalse ühtse turu strateegia kiirendatud rakendamine ning kapitaliturgude liidu algatuse⁽¹⁾ täielik rakendamine aitaksid oluliselt kaasa sellele, et EL saaks kasu tõelise ühtse turu kogupotentsiaalidest. Lihtsad ja tõhusad piiriüleste lepingute normid annaksid hoogu piiriülesele e-kaubandusele, vähendaksid tarbijaõiguse õiguslikku killustatust ja nõuete täitmiseks kaasnevaid suuri kulusid.

1.1.2. Omakapitali kaudu rahastamist tuleks veelgi laiendada, et toetada idufirmasid nende arenguetapis. Teiste tegurite seas eeldab see neutraalsemat maksusüsteemi, mis kohtleb laenu- ja omakapitali kaudu rahastamist võrdselt, võimaldades nii intressi- kui ka dividendimaksude mahaarvamist⁽²⁾. Idufirmadel peaks olema andekate inimeste ligimeelitamiseks ja kinnihoidmiseks võimalik kasutada aktsiaoptiooni pakette.

⁽¹⁾ Komitee on väljendanud toetust kapitaliturgude liidu algatusele oma arvamustes teemal „Kapitaliturgude liidu tegevuskava“ (ELT C 133, 14.4.2016, lk 17), „Väärtipaberistamine“ (ELT C 82, 3.3.2016, lk 1) ja „Prospekt“ (ELT C 177, 18.5.2016, lk 9).

⁽²⁾ Komitee on korduvalt kutsunud üles võtma meetmeid võlguoleku soodustamise kõrvaldamiseks maksusüsteemidest, näiteks oma arvamuses „Ettevõtluse rahastamine/alternatiivsed rahastamismehhanismid“ (ELT C 451, 16.12.2014, lk 20).

1.1.3. Tuleks luua omakapitali kultuur ja seda edendada, muu hulgas ka haridusalaste ja muude kui seadusandlike algatuste abil. Euroopa rahandussüsteem peab välja arendama likviidseid investeerimistooteid, mis oleksid sobivad jaeinvestoritele, et julgustada neid investeerima uuenduslikesse väikestesse ettevõtetesse.

1.1.4. Tarbetu bürokraatia ja ülereguleerimise vähendamine on samuti hädavajalik halduskoormuse miinimumini viimiseks ning tarbetute kulude ja ettevõtjate asjatu ajakulu vältimiseks.

1.1.5. Liikmesriikides tuleb tugevdada ja kiirendada uute viiside arendamist koostöökis ülikoolide ja ettevõtjate vahel, mis hõlmaks nii suurtööstust kui ka väiksemaid ettevõtteid. Selle raames tuleb võtta uusi poliitilisi meetmeid, mille eesmärk on muuta EL talendimagnetiks.

1.1.5.1. Komitee julgustab komisjoni kõrvaldama kõik õiguslikud tõkked üliõpilas- ja noorte ettevõtjate vahetuse teel⁽³⁾, luues näiteks Erasmus programmi noortele ettevõtjatele.

1.1.5.2. Selleks et parandada teadlikkust paljulubavate ettevõtete osas, pooldab komitee platvormipõhise andmebaasi loomist, mis oleks integreeritud Euroopa investeerimisnõustamise keskusesse (EIAH) ja Euroopa investeerimisprojektide portaali (EIPP)⁽⁴⁾. See hõlmaks ELi suure kasvupotentsiaaliga ettevõtteid eri sektorites, mis valitakse lähtuvalt objektiivsetest ja läbipaistvatest kriteeriumitest, mis võimaldavad ettevõtetevahelist võrdlust ja võrdlusanalüüsi.

1.1.6. Komitee on seisukohal, et heade tavade jagamine ja hindamine annab uute poliitikasuundadega katsetamiseks väärtuslikke teadmisi⁽⁵⁾.

1.2. Euroopa Investeerimisfondil ja Euroopa Investeerimispangal on palutud toetada uuenduslikke ettevõtteid spetsiaalse riskikapitali ja seemnekapitaliga, et lihtsustada tehnosiiret ülikoolidest ja uurimiskeskustest. See võiks toimuda esimese laenu garantii vormis, mis aitaks üle erasektori investorite algsetest kõhklastest.

1.3. 21 miljardi euro suurusel Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondil, mis koosneb Euroopa Liidu tagatistest ja Euroopa Investeerimispanga kapitalist, peaks olema oluline roll aitamaks innovaatilistel projektidel kasvada ja jõuda turuni. Lisaks peaks Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond olema eeskujuks tulevastele ELi eelarvetele, liikudes projektide rahastamise traditsiooniliselt toetuspõhiselt meetodilt palju tõhusamale investeeringutel rajanevale mudelile, mille raames kogutakse projektidele vahendeid. Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond on edukalt rahastanud suhteliselt riskantseid valdkondi, mis oleksid võinud kergesti tähelepanuta jääda⁽⁶⁾.

1.4. Komitee kutsub üles looma laiema investeerimisvahendite kogumi, et stimuleerida investeeringuid kasvuetapis. See peaks hõlmama ka asümmeetrilisi fonde, mis annavad eri varaklassi investeeringute puhul erinevat tulu, ning alternatiivseid rahastamisvõimalusi, nagu näiteks ühisrahastamine⁽⁷⁾. Samuti tuleb kaaluda allturgude loomist, et lihtsustada Euroopa VKEdes jaoks turgudele sisenemist.

1.5. Komisjon peaks tegelema Euroopa ja Ameerika Ühendriikide vaheliste õiguslaste erinevustega, mis puudutavad investeeringuid tarkvarasse, ja kõrvaldama regulatiivsed piirangud, mis takistavad Euroopa rahandussektoril digitaalsesse arengusse investeerimist.

2. Praeguse olukorra analüüs

2.1. Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd) on Euroopa majanduse tugisambad, kes annavad märkimisväärse panuse töökohtade loomisse ja majanduskasvu⁽⁸⁾.

⁽³⁾ Vt ka komitee arvamus „Aktiivsed ülikoolid Euroopa kujundajatena“ (ELT C 71, 24.2.2016, lk 11).

⁽⁴⁾ Euroopa investeerimisnõustamise keskus: <http://www.eib.org/eiah/index.htm>.
Teave Euroopa investeerimisprojektide portaali kohta: <https://ec.europa.eu/eipp/desktop/en/index.html>.

⁽⁵⁾ Vt punkt 4.

⁽⁶⁾ European Digital Forum, „From Start-up to Scale-up: Growing Europe's Digital Economy“, Sergey Filippov ja Paul Hofheinz, 2016, lk 3–5.

⁽⁷⁾ Samas, lk 5.

⁽⁸⁾ ELi VKE määratlus (inglise keeles) (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

2.1.1. 2015. aastal oli ELis rohkem kui 22,3 miljonit VKEd, kes moodustasid 99,8 % kõigist mittefinantsettevõtjatest, andsid tööd 90 miljonile inimesele (66,9 % kogu tööhõivest), tootsid 57,8 % kogu lisandväärtusest ⁽⁹⁾ ning löid 85 % uutest töökohtadest. Euroopa peab tagama uue VKEde põlvkonna tekkimise, et asendada igal aastal pankrotti minevat 200 000 VKEd, ⁽¹⁰⁾ mis puudutab 1,7 miljonit töötajat. Tulevase majanduskasvu seisukohalt on olulisemad ettevõtted, mis soovivad uuendada, kasvada ja ekspordida.

2.2. Suure kasvupotentsiaaliga idufirmade loomine on põhimõttelise tähtsusega, sest need keskenduvad innovatsioonile kiiresti kasvavates ja suure lisandväärtusega valdkondades. Need on ettevõtted, mis loovad tulevikus töökohti ja suurendavad tootlikkuse kasvu, mis on keskse tähtsusega elustandardi parandamise seisukohast. Kuigi Euroopa teavitab edasiminekest mõnes valdkonnas, on ta maha jäänud üleminekul idufirma etapist kasvufirma etappi, mis peaks lõpuks tooma endaga kaasa Euroopale nii vajaliku majanduskasvu ja töökohtade loomise ⁽¹¹⁾.

2.3. Käesolev omaalgatuslik arvamus keskendub kasvufirmadele – kiiresti kasvavatele ettevõtetele, mille keskmine aastane kasv kolmeaastase perioodi lõikes on töötajate arvu (või käibe) osas suurem kui 20 % ning kus vaatlusperioodi alguses töötab kümme või enam töötajat ⁽¹²⁾. Kasvufirmade põhiomadus on see, et nad kasutavad väga laiendamiskõlblikke ettevõtlusmudeleid. Laiendamiskõlblikkus on võime kasvada turulepääsu, tulude ja struktuuri aspektist, mille põhjustab näiteks asjaomase ettevõtlusmudeli kiire paljunemine eri turgudel või uued juhtimistavad.

2.3.1. OECD tegi 11 riigis uuringu ⁽¹³⁾ ning leidis, et kasvufirmad moodustavad kõigi 11 riigi ettevõtetest vähem kui 10 %, ent on loonud kaks kolmandikku kõigist uutest töökohtadest ⁽¹⁴⁾.

2.4. Idufirmad kipuvad lühikeses perspektiivis olema vähem tasuvad ning sõltuvad välisrahastusest. Kui need uuenduslikud ettevõtted ei ole võimelised rahastama oma laienemisplaane, siis ei õnnestu neil kasvada ning neis peituv tootlikkuse kasvu ja töökohtade loomise potentsiaal ei leia rakendamist.

2.4.1. Maailmapanga analüüsis ⁽¹⁵⁾ märgitakse, et hinnanguliselt oli VKEde viivislaenu keskmine määr arenenud turgudel 2007. aastal 6,93 %, mis on enam kui kaks korda kõrgem suurte ettevõtete omast (2,54 %). Kriisiaastatel kasvas viivislaenu hulk dramaatiliselt Portugalis, Hispaanias, Itaalias ja Iirimaa, jäädes 10 % ja 25 % vahele.

2.4.1.1. Poliitikastrateegiad, mis julgustavad panku andma laene riskantsematele ettevõtetele, eriti piiratud tagatisega äsja loodud ettevõtetele, võivad viia mitmed pangad riskantsesse olukorda, põhjustada krediidimahu vähenemise ja suurendada rahanduslikku ebastabiilsust ⁽¹⁶⁾.

2.5. Euroopa peab keskenduma „ülemineku rahastamise“ sujuvale toimimisele, mis on praegu puudulik.

2.5.1. Rahastamise üleminek koosneb neljast osast: idufirma etapp (rahastatakse toetustest, seemnekapitalist, perekonna ja sõprade abil); omakapitali kasvu etapp (ühisrahastamine, mikrorahastamine, äriinglid); püsiva kasvu etapp (väärtpaperistamine, börsiväline kapital, riskikapital, institutsioonilised investorid, erasektori võlakirjad) ja väljumise etapp (omandamine, aktsiaturud).

⁽⁹⁾ http://www.eif.org/news_centre/publications/eif_annual_report_2015.pdf.

⁽¹⁰⁾ Pankrot ja teine võimalus ausatele, kuid ebaõnnestunud ettevõtjatele – Euroopa Liidu poliitika. Ettevõtjate päev, 12. november 2015.

⁽¹¹⁾ Idufirmat määratletakse tavaliselt kui ettevõtlusalast projekti, mis on loodud kordamis- ja laiendamiskõlbliku ärimudeli otsinguteks. Need vastloodud ettevõtted on tavaliselt ülimalt innovaatilised ning rajanevad reeglina ideedel, tehnoloogiatel või ärimudelitel, mida varem olemas ei olnud. Kasvufirma on seevastu aga selline ettevõtte, mis laieneb väga kiiresti ja kasvab turulepääsu, tulu või töötajate arvu lõikes. Vt „Octopus High Growth Small Business Report 2015“ (London: Octopus, 2015).

⁽¹²⁾ <https://www.linkedin.com/pulse/20141201163113-4330901-understanding-scale-up-companies>.

⁽¹³⁾ Ühendkuningriik, Soome, Hispaania, Itaalia, Ameerika Ühendriigid, Kanada, Norra, Madalmaad, Taani, Uus-Meremaa ja Austria.

⁽¹⁴⁾ „Supporting investors and growth firms“, T. Aubrey, R. Thillaye ja A. Reed, 2015, lk 11.

⁽¹⁵⁾ <http://siteresources.worldbank.org/INTFR/Resources/BeckDemirgucKuntMartinezPeria.pdf>.

⁽¹⁶⁾ „Supporting investors and growth firms“, T. Aubrey, R. Thillaye ja A. Reed, 2015, lk 21.

3. Kasvufirmasõbraliku innovatsiooni ökosüsteemi väljatöötamise alustalad

3.1. Kasvufirmade arengut toetavaid edukaid innovatsiooni ökosüsteeme iseloomustavad tugevad, omavahel seotud teadus- ja haridusinstituutide võrgud, suurtööstused, riskikapitali investorid ning loova ja ettevõtlusalase ande olemasolu⁽¹⁷⁾.

3.1.1. Tavaliselt luuakse idufirmad tehnoloogiakeskustes, mis on ehitatud kõrgetasemeliste ülikoolide lähedusse, millel on oluline roll dünaamilise ettevõtluskeskkonna arengus, kuna nad on paljude talentide allikas, seda nii üliõpilaste kui ka akadeemikute näol. Jõulised, hästi ühendatud klastrid parandavad ettevõtete tootlikkust, määravad innovatsiooni suuna ja selle kiiruse ning stimuleerivad uute ettevõtete teket. Ameerika Ühendriigid ja Hiina, nagu ka mõni keskus Euroopas, on juhtpositsioonil pikaajalises lahingus, mille eesmärk on meelitada ligi talente ja kapitali ning edendada innovatsiooni.

3.1.2. Samas takistab Euroopa tööturgude killustatus idufirmade arenemist kasvufirmadeks. Selles osas on kõige tähtsam tööjõu liikuvuse lihtsustamine kogu ELis ja ka talentide ligimeelitamine kolmandatest riikidest – see toimib magnetina, luues sel moel positiivse mõjuringi.

3.1.3. Tuleks toetada Erasmuse programmi noortele ettevõtjatele. See sobib kokku majanduskasvu ja uute töökohtade loomise juhtpõhimõttega ning on algatus, mis lihtsustaks liikuvust ja mille suhtes oleks ettevõtted soodsalt meelestatud.

3.1.3.1. Hiljuti on vastu võetud mõned poliitikasuunised talentide ligimeelitamiseks väljastpoolt ELi. 2009. aastal kasutusele võetud sinine kaart on lihtsustanud ELi tööandja poolt värvatud kvalifitseeritud töötajate sisenemist ELi⁽¹⁸⁾. Mõni Euroopa riik on juba loonud riiklikul tasandil spetsiaalse korra viisade väljastamiseks ettevõtjatele ja teised riigid teevad algust samalaadsete sammudega⁽¹⁹⁾.

3.1.4. Märkimisväärne edukas näide tehnoloogiakeskusest võiks olla Oxbridge, mis viitab Ühendkuningriigi Oxfordi ja Cambridge'i ülikooli hõlmavale mõjupiirkonnale. Kõrgtehnoloogiline kogukond Ühendkuningriigis jätkas kasvamist ja uuendustegevust ka pikaajalise majanduslanguse ja -seisaku perioodi jooksul aastatel 2008–2012⁽²⁰⁾.

3.1.4.1. Ent paljudel Euroopa ülikoolidel puudub vastav staatus, struktuur või soov luua ülikoolilinnakus tingimused ettevõtlusprojektide kasvuks või nad ei soovi valitsustes selle nimel võidelda⁽²¹⁾. Ülikoolide juhid ja valitsus peaksid arendama sidemeid tööstusega, investeerides ülikoolilinnakute tehnosiirdekeskustesse ja ettevõtlusalasesse haridusse⁽²²⁾.

3.1.5. Ülikoolide tehnosiirde tulemusel loodud võrsefirmadel on keeruline kasvada, sest puudub raha ja spetsialiseerunud juhtimine. Seepärast on määrava tähtsusega, et nad saaksid arvestada avaliku sektori institutsioonilise toetusega, et saada üle erasektori rahastajate algsest vastumeelsusest investeerida tehnilise suunitlusega võrsefirmadesse, kuna neid peetakse liiga tehnilisteks ja riskantseteks ning tihti ei saada neist hästi aru.

3.2. Hoolimata sarnasest haridustasemest asutavad eurooplased märkimisväärselt harvemini uusi ettevõtteid kui ameeriklased. Sellel on mitu põhjust, sealhulgas suur soovimatus võtta riske, halduskoormus, „teise võimaluse pakkumise kultuuri“ vähene areng, ettevõtlusega seotud haridusprogrammide madal tase ning erakapitali kultuuri puudumine. Samuti tuleks pöörata tähelepanu ettevõtluskultuuri varajasele arendamisele juba põhi- ja keskkooli astmes.

⁽¹⁷⁾ Tataj, D. „Innovation and Entrepreneurship. A Growth Model for Europe beyond the Crisis“, Tataj Innovation Library, New York, 2015.

⁽¹⁸⁾ <https://www.apply.eu/directives/>.

⁽¹⁹⁾ <http://tech.eu/features/6500/European-start-up-visa>.

⁽²⁰⁾ www.cambridge.gov.uk/sites/default/files/documents/cnfe-aap-io-employment-sector-profile.pdf.

⁽²¹⁾ „Clustering for Growth, How to build dynamic innovation clusters in Europe“, lk 11.

⁽²²⁾ Vt ka komitee arvamus „Aktiivsed ülikoolid Euroopa kujundajatena“ (ELT C 71, 24.2.2016, lk 11).

3.2.1. Tegelikult kardavad eurooplased uue ettevõtte asutamisel kõige rohkem pankrotti: see hirm on Euroopas 43 %-l ja USAs 19 %-l inimestest. USAs⁽²³⁾ aitab riskivalmidusele kaasa küllaltki tõhus ja mittekarakteristlik ettevõtete pankrotikord ja äriühingu ebaõnnestumise üldiselt suurem aktsepteerimine. Ettevõtlussõbralikuma kultuuri arendamine peaks muutuma nii poliitikakujundajate kui ka haridusasutuste prioriteediks.

3.2.1.1. Hiljutisest uuringust nähtub, et uuesti alustajate loodud ettevõtetel on suurem käive ja suurem tööhõive kasv ning paremad võimalused välisrahastuse saamiseks⁽²⁴⁾. Hispaanias on esimese idufirma loonud ettevõtjatest edukad vaid 20 %, teist korda proovijate edumäär tõuseb hämmastava 80 %ni.

3.3. Suure kasvupotentsiaaliga ja uuenduslike ettevõtete taotlused pangalaenu saamiseks lükatakse suurema tõenäosusega tagasi, kuna neil jääb vajaka kapitalist, mis moodustab pankade krediitkvaliteedi hinnangute olulise osa⁽²⁵⁾. Idufirmade ja märkimisväärsete laienemiskavade, kuid ebamäärase või negatiivse prognoosiga rahavoogudega ettevõtete jaoks on seepärast põhiline omakapitali kaudu rahastamine. Pankade laenuandmist peaks seetõttu täiendama, parandades rahastamisallikate mitmekesisust ja paindlikkust, rõhutades eriti omakapitali kaudu rahastamise rolli.

3.4. Euroopas tuleks luua omakapitali kultuur ja seda edendada. Euroopa rahandussüsteem peab välja arendama investeerimistooteid, mis oleksid sobivad jaeinvestoreile ja annaksid neile vajaliku likviidsuse innovaatilistesse väikestes ettevõtetesse investeerimiseks.

3.4.1. Hilisemas etapis rahastamise puudumise tõttu ei suuda Euroopa idufirmad pidada sammu oma USA kolleegide kasvutempoga ning peavad ellujäämiseks kas tekitama tulu varem või siis need müüakse liigvarases etapis soodushinnaga. 2009. aastaks oli alates 1980. aastast nullist loodud Euroopa ettevõtetest tööpoolest vaid 5 % turukapitalisatsiooni osas parima 1 000 seas. USAs oli see osakaal 22 %⁽²⁶⁾.

3.4.1.1. Märkimisväärne on see, et USAs eraldatakse üle poole kogu maailma riskikapitalist, Euroopas üksnes 15 %. 2013. aastal eraldati USAs 26 miljardit eurot riskikapitali ja Euroopas 5 miljardit eurot, samal ajal kui äriinglitest investorid tagasid Euroopa idufirmadele 6 miljardit eurot ja USAs 20 miljardit eurot.

3.4.1.2. EL kannatab niisiis ülisuure kapitali puudujäägi all, mis puudutab rahastamist äriinglite poolt ja riskikapitali kaudu, mille maht on USAs vastavalt kolm ja viis korda suurem. See on väga oluline erinevus, kuna tegemist on sellise kapitaliga, mida läheb vaja, et muuta firmad suuremateks ja edukamateks ettevõteteks.

3.4.1.3. Selle peamine põhjus on ELi riskikapitali sektori suur, riigipiiridest tingitud killustatus. Euroopa keskmine riskikapitali fond on oma 60 miljoni euroga lausa poole väiksem USA keskmisest asjaomasest fondist ning 90 % ELi riskikapitali investeeringutest tehakse vaid kaheksas ELi liikmesriigis (Taani, Soome, Prantsusmaa, Saksamaa, Madalmaad, Hispaania, Rootsi ja Ühendkuningriik)⁽²⁷⁾. Liikmesriikide eeskirjade erinevuse tõttu peavad riskikapitali ettevõtted tegema Euroopas raha kogumiseks suuri kulutusi. Selle tulemusena on need ettevõtted väikesed ja neil on vähem vahendeid ettevõtete kasvu toetamiseks. Kui ELi riskikapitaliturud oleksid sama sügavad kui USA omad, oleks äriühingute rahastamiseks aastatel 2008–2013 olnud võimalik kasutada täiendavalt 90 miljardit eurot⁽²⁸⁾.

3.4.1.4. Probleemne on ka erainvesteerijate ebapiisav kaasamine. Viimase kümnendi jooksul on Euroopa riskikapitali sektor muutunud üha enam sõltuvaks avaliku sektori institutsioonidest, mille kanda oli 2015. aastal 31 % koguinvesteeringutest⁽²⁹⁾, samal ajal kui 2007. aastal oli see määr kõigest 15 %⁽³⁰⁾. Eesmärk ei peaks olema mitte avaliku sektori rahastuse vähendamine, vaid erasektori investeeringute suurendamine. Kui sektor tahab pikas perspektiivis saada isemajandavaks, tuleb investoribaasi laiendada ja mitmekesistada.

⁽²³⁾ Pankrot ja teine võimalus ausatele, kuid ebaõnnestunud ettevõtjatele – Euroopa Liidu poliitika.

⁽²⁴⁾ Professor Kathryn Shaw poolt Stanford Graduate School of Businessis tehtud uuring.

⁽²⁵⁾ „Supporting investors and growth firms“, T. Aubrey, R. Thillaye ja A. Reed, 2015, lk 40.

⁽²⁶⁾ <http://eref.knowledge-economy.net/uploads/documents/Born%20to%20Grow.pdf>.

⁽²⁷⁾ Euroopa Komisjoni roheline raamat „Kapitaliturgude liidu loomine“, *op. cit.*

⁽²⁸⁾ Samas.

⁽²⁹⁾ <http://www.investeurope.eu/media/476271/2015-european-private-equity-activity.pdf>.

⁽³⁰⁾ http://www.investeurope.eu/media/340371/141109_EVCA_FOF_scheme.pdf.

3.4.1.5. Avaliku ja erasektori partnerluste motiveerimiseks võiks kaaluda asümmeetrilisi фонде. Need kujutavad endast riskikapitali фонде, mille raames pakutakse investoritele erinevaid tingimusi ja tulu lähtuvalt nende investeeringu eesmärgist, tunnistades partnerite erinevaid huvisid eri koostöövormides. Need on juba olemas Soomes, Kreekas, Ühendkuningriigis ja Madalmaades.

3.4.2. Samuti tuleb kaaluda allturgude loomist, et lihtsustada Euroopa VKEde jaoks turgudele sisenemist. Need peaksid võimaldama madalaid noteerimiskulusid ja paindlikku kohandatud lähenemisviisi, mis rahuldaks väiksemate, dünaamiliste ettevõtete vajadusi. Sellekohased head näited on *Alternative Investment Market* (AIM) Londonis, *Nouveau Marché* Pariisis ja *Mercado Alternativo Bursatil* (MAB) Madridis. Selline paindlik korraldus võib osutada kahe teraga mõõgaks. Ühelt poolt võib väikestel ettevõtetel olla lihtsam aktsiaid börsile viia, ent teiselt poolt võib kogenematutel investoritel olla raske hinnata ettevõtte täpset riskiprofiili.

3.4.3. Konkreetse sektori eeskirjad takistavad kohati ELi ettevõtete suutlikkust investeerida tehnoloogia arendamisse võrreldes USA ettevõtete olukorraga. Näiteks on Euroopa, USA ja Šveitsi finantsasutusi käsitlevates õigusaktides erinevusi selles osas, mis puudutab vajalikke investeeringuid tarkvarasse ja teistesse immateriaalsetesse varadesse, mis on digitaalse arengu seisukohalt kriitilise tähtsusega.

3.4.3.1. Pangandussektor on ülekaalukalt suurim IT sektor maailmas – IT innovatsiooniks on kulutatud 700 miljardit USA dollarit – see tähendab, et üks euro viiest kulutatakse rahandussektori poolt ja selle arvele langeb 5–10 % investeeringutest⁽³¹⁾. Sellest võib järeldada, et pangad on nii kõige suuremad tegutsejad digitaalses üleminekus kui ka digitaalmajanduse peamised rahastajad.

3.4.3.2. Sellele vaatamata kahjustab õigusraamistik nende vägagi vajalikke investeeringuid IT valdkonda. Rahandussektori õigusaktides tuleks käsitleda tarkvara tavalise varana ega tohiks sundida ELi panku seda investeeringut seoses kapitalinõuetega maha arvama.

3.5. Liikmesriigiti erinevad maksustamislahendused ja eri rahastamisviisid takistavad üleeuroopaliste kapitaliturgude arengut, mõjutades nii investoreid kui ka emitente.

3.5.1. Enamik ettevõtte tulumaksusüsteeme Euroopas eelistavad pigem laenu- kui omakapitaliga rahastamist, lubades intressikulude mahaarvestamist. Omakapitali puhul dividendimaksете pealt mahaarvamist ei toimu. Sellisele laenuvahendite eelistamisele saab lõpu teha, kui lubada tulust mahaarvamisi nii oma- kui ka laenukapitaliga rahastamise puhul⁽³²⁾.

3.5.1.1. Maksusoodustustel on oluline roll rahastamise tagamisel suure kasvupotentsiaaliga äsja loodud ettevõtetele ning mitu valitsust üle maailma lubavad kõrgtehnoloogilistesse idufirmadesse või kvalifitseeruvatesse riskikapitalifondidesse investeerinud isikutel ja ettevõtjatel teha tulust mahaarvestamisi⁽³³⁾.

3.5.1.2. Aktsiaoptsioonid on traditsiooniliselt ligitõmbav tulu saamise viis töötajatele ja idufirma ettevõtjatele, kuna paljud neist võivad selle nimel loobuda palgalisast. Suuremas osas liikmesriikides on aktsiaoptsioonide maksustamine väga ebasoodne, kuna neid käsitatakse tavalise sissetulekuna ja maksustatakse piirmääraga. Tuleks julgustada aktsiaoptsioonide maksustamisviisi muutmist selles suunas, nagu see on USA *Incentive Stock Options*'i (ISOs)⁽³⁴⁾ puhul.

3.5.2. Ettevõtete jaoks on käibemaksukohustuse täitmine kulukas, eriti kui ettevõtte müüb kaupu või teenuseid piiriüleselt. Komitee avaldab heameelt komisjoni teate üle, et esitab 2016. aasta lõpuks digitaalse ühtse turu strateegia osana õigusakti ettepanekud, mille eesmärk on vähendada erinevate käibemaksusüsteemide poolt ettevõtjatele põhjustatud halduskoormust. Need meetmed sisaldavad ka komisjoni ettepanekut võtta kasutusele käibemaksuvaba künnis, et aidata idufirmasid ja mikroettevõtjaid⁽³⁵⁾.

⁽³¹⁾ *European Banking Federation*, 16. september 2016.

⁽³²⁾ Serena Fatica, Thomas Hemmelgarn ja Gaëtan Nicodème, „The Debt-Equity Tax Bias: Consequences and Solutions“, Euroopa Komisjoni maksustamisdokument/töödokument 33-2012: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_papers/taxation_paper_33_en.pdf.

⁽³³⁾ Vt punkt 4.3.

⁽³⁴⁾ <https://www.law.cornell.edu/cfr/text/26/1.422-2>.

⁽³⁵⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-1024_en.htm.

3.6. Ühtse turu potentsiaali täielik rakendamine on oluline, et idufirmad saaksid juba varajases staadiumis pakkuda oma teenuseid ja tooteid kogu ELis ning et neil oleks võimalik kiirelt kasvada, olemaks maailmaturul konkurentsivõimeline.

3.6.1. Lihtsad ja tõhusad piiriüleste lepingute normid tarbijatele ja ettevõtetele on digitaalse ühtse turu strateegia prioriteet. Need edendaksid piiriülest e-kaubandust ELis, kõrvaldades õigusliku killustatuse tarbijalepinguõiguse valdkonnas. Lepinguõiguse erinevustest tingitud takistuste kõrvaldamine suurendaks ELis tarbimist 18 miljardi euro võrra ja sisemajanduse koguprodukt kasvaks praegusega võrreldes 4 miljardi euro võrra ⁽³⁶⁾.

3.7. Tarbetu halduskoormus põhjustab samuti lisakulusid ja asjatut ajakulu ettevõtjatele.

3.7.1. Perioodil 2013–2015 oli ELis ettevõtte loomise keskmine kulu 4,1 % SKPst elaniku kohta, samal ajal kui USAs oli see 1,17 % ⁽³⁷⁾.

3.7.2. ELis kulub ettevõtte loomisel selle registreerimiseks keskmiselt 11,6 päeva. USAs võtab ettevõtte loomine vaid kuus päeva.

3.8. Teine põhjus, miks Euroopas ei looda piisavalt suure kasvupotentsiaaliga ettevõtteid, peitub teabe ebakõlas. Investoritel puudub terviklik ülevaade investeerimisvõimalustest. Väljastpoolt Euroopat tulevad investorid seisavad lisaks veel silmitsi täiendavate piirangutega, kuna peavad püüdma mõista eri riikide turgude eripärasid. Suure kasvupotentsiaaliga projektide nähtavust võiks aidata suurendada ja teabe ebakõla vähendada spetsiaalne portaal, mis peaks olema integreeritud Euroopa investeerimisdokumentatsiooni keskuse (EIAH) ja Euroopa investeerimisprojektide portaali (EIPP) ⁽³⁸⁾.

4. Mõni näide praegu olemas olevatest paljudest headest tavadest

4.1. Mitu riiki on välja töötanud head tavad idu- ja kasvufirmade toetamiseks. Komitee soovib komisjonil hoolikalt uurida võimalusi nende rakendamiseks Euroopa tasandil.

4.1.1. Saksamaa nõuab, et ettevõtjad ühineksid Saksamaa Kaubanduskojaga (IHK), mis omakorda annab tuge ja nõu ⁽³⁹⁾.

4.1.2. Uurida tuleks valitsuse laenuatagatiskavu, nagu need on kasutusel Itaalias, Ühendkuningriigis, Poolas ja Prantsusmaal, ning riigipoolset kaasrahastamist Saksamaa ja Rootsi näitel ⁽⁴⁰⁾.

4.1.3. Ühendkuningriik on loonud maksusoodustuskavad EIS, SEIS ja VCT, et parandada rahavooge riskantsematesse varadesse ⁽⁴¹⁾.

4.1.4. Piemonte maakond Itaalias on 12 majandusharu klastris välja töötanud võrgustikud, mis viivad kokku ettevõtjad, ülikoolid ja kohalikud omavalitsused ⁽⁴²⁾.

4.1.5. Baskimaal Hispaanias toetab ühistu Elkar-lan teiste ühistute loomist, analüüsisides täielikult projekti elujõulisust, pakkudes koolitusi ning aidates toetustele ja finantsabile juurdepääsemisel ⁽⁴³⁾.

⁽³⁶⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6264_et.htm.

⁽³⁷⁾ www.theglobaleconomy.com/USA/Cost_of_starting_business.

⁽³⁸⁾ Vt joonealune märkus 4.

⁽³⁹⁾ <http://www.dihk.de/en>.

⁽⁴⁰⁾ „Supporting investors and growth firms“, T. Aubrey, R. Thillaye ja A. Reed, 2015, lk 36.

⁽⁴¹⁾ Ettevõtetesse investeerimise kava (EIS), iduettevõtetesse investeerimise kava (SEIS) ja riskikapitali usaldusfond (VCT).

⁽⁴²⁾ cordis.europa.eu/piemont/infra-science_technology_en.html

⁽⁴³⁾ www.elkarlan.coop.

4.1.6. Valitsuse teenuste digitaliseerimine, nagu seda on tehtud Eestis, võib tuua endaga kaasa läbimurde kõrgtehnoloogiliste, uuenduslike ettevõtete kasvu hõlbustamisel. Üleeuroopalises mõõtmises oleks e-riigi arendamisel tohutu mõju.

4.1.7. Andmepõhise majanduse ajastul võivad konkurentsieelisteks osutada immateriaalsed varad, mida on raske hinnata ja väärtustada traditsioonilisi rahastamismehhanisme kasutades. Ühendkuningriigi intellektuaalomandi amet on välja töötanud viisid nende varade määramiseks ja mõõtmiseks rahavoogude kujul⁽⁴⁴⁾.

4.1.8. Ühendkuningriigis toetab spetsiaalne meeskond nimega „Future Fifty“ Tech City UK raames Ühendkuningriigi 50 parimat kasvuetaapis olevat digitaalteenuseid pakkuvat ettevõtet. Programm võimaldab juurdepääsu eksperditeadmistele valitsus- ja erasektoris, loob suhteid Ühendkuningriigi institutsiooniliste investoritega, pakub vajadusest lähtuvat toetust, et aidata ettevõtetel kiiresti kasvada ja luua alus esmaseks avalikuks pakkumiseks⁽⁴⁵⁾, ühinemisteks ja ülevõtmisteks ning ülemaailmseks laienemiseks⁽⁴⁶⁾.

4.1.9. 2015. aastal kehtestas Ameerika Ühendriikide föderaalvalitsus loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonna (STEM) kava, mille eesmärk on innustada lapsi õppima loodusteadusi, tehnoloogiat, inseneriteadust ja matemaatikat. Selle peamine tähelepanu on pühendatud õpilaste ettevalmistamisele tööturu tulevasteks vajadusteks⁽⁴⁷⁾. Üha enam keskendutakse ülekantavatele oskustele ja kavale STEAM, milles täht A tähendab kunstiõpetust.

5. Euroopa Komisjoni algatused idufirmade loomise ja kasvu edendamiseks

5.1. Euroopa Komisjon on teinud märkimisväärse jõupingutuse ettevõtjate toetamiseks, võttes viimase paari aasta jooksul kasutusele mitu algatust, kus protsessi on juhtinud mitu erinevat peadirektoraati, nagu näiteks sidevõrkude, sisu ja tehnoloogia peadirektoraat⁽⁴⁸⁾, hariduse ja kultuuri peadirektoraat,⁽⁴⁹⁾ siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEde peadirektoraat,⁽⁵⁰⁾ teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraat⁽⁵¹⁾ ning finantsstabiilsuse, finantsteenuste ja kapitaliturgude liidu peadirektoraat⁽⁵²⁾.

5.2. Mitu algatust on hiljutised ja nende mõju on veel liiga vara hinnata. Aga komitee usub, et komisjon on õigel teel, ja julgustab teda samas suunas tööd jätkama, konsulteerides seejuures alati asjaomaste Euroopa ja riigi tasandi sidusrühmadega.

Brüssel, 14. detsember 2016

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

⁽⁴⁴⁾ <https://www.gov.uk/government/publications/banking-on-ip>.

⁽⁴⁵⁾ Esmane avalik pakkumine (IPO) või börsileminek.

⁽⁴⁶⁾ <http://futurefifty.com/>.

⁽⁴⁷⁾ <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2015/03/23/fact-sheet-president-obama-announces-over-240-million-new-stem-commitmen>.

⁽⁴⁸⁾ Tegevuskava „Ettevõtlus 2020“.

⁽⁴⁹⁾ Erasmuse programm.

⁽⁵⁰⁾ Ühtse turu täiustamine.

⁽⁵¹⁾ Teadusuuringute ja innovatsiooni programm „Horisont 2020“.

⁽⁵²⁾ Kapitaliturgude liit.